

FINANS- INSPEKTIONEN

FINANSINSPEKTIONENS FÖRFATTNINGSSAMLING

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information till livförsäkringstagare;

FFFS 1998:9

beslutade den 26 mars 1998

Finansinspektionen föreskriver följande¹.

I anslutning till de paragrafindelade föreskrifterna lämnar Finansinspektionen allmänna råd. Dessa föregås av rubriken *Allmänna råd*.

Inledning

1 § Dessa föreskrifter och allmänna råd gäller för livförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring som meddelas som tillägg till sådan försäkring. Med sådant tillägg avses särskilda definierade försäkringsförmåner som ingår i livförsäkringsavtalet, t.ex. premiebefrielse.

För gruppförsäkring och för försäkringsavtal som grundar sig på kollektivavtal skall föreskrifterna och de allmänna råden gälla i tillämpliga delar.

Föreskrifterna och de allmänna råden avser avtal som ingås i Sverige samt försäljning och annan marknadsföring av försäkringsprodukter i Sverige.

Definitioner

2 § I dessa föreskrifter och allmänna råd används följande termer med den betydelse som anges här:

Allokerad återbäring: försäkringens andel av bolagets överskottsmedel som ingår i bolagets riskkapital och som inte är garanterad. Beroende på bolagets ekonomiska utveckling kan allokerad återbäring antingen öka eller minska.

Fribrevsbelopp: inom traditionell livförsäkring, det belopp som avtalat försäkringsbelopp sätts ned till om premiebetalningen upphör tidigare än vad som avtalats.

Kollektiv konsolidering: inom traditionell livförsäkring, skillnaden mellan fördelningsbara och fördelade tillgångsvärden. Fördelningsbara tillgångsvärden beräknas med utgångspunkt i värdet av bolagets tillgångar minskade med skulder samt aktie- eller garantikapital. Värdering till verkligt värde skall göras av

---

¹Jfr rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och författningar som avser direkt livförsäkring och om ändring av direktiven 79/267/EEG och 90/619/EEG (tredje livförsäkringsdirektivet) (EGT nr L 360, 9.12.1992, s. 11, Celex 392L0096).

Föreskrifterna är meddelade med stöd av 49 och 53 §§ försäkringsrörelseförordningen (1982:790).

tillgångar för vilken sådan värdering är tillåten. Fördelade tillgångsvärden är tillgångsvärden som har fördelats på försäkringstagare eller försäkringsavtal.

Kollektiv konsolideringsgrad: kvoten mellan kollektiv konsolidering och fördelade tillgångsvärden.

Option: en i ett försäkringsavtal inskriven rättighet att utan riskprovning ändra försäkringen t.ex. vid vissa i förväg bestämda tidpunkter eller vid förändringar i familjesammansättningen.

Referensvärde: ett värde som en fond är garanterad att följa, t.ex. aktieindex eller råvaruprisindex.

Återköpsvärde: det belopp som motsvarar försäkringstagarens fordran på försäkringsbolaget vid ett återköp. Beloppet beräknas enligt gällande återköpsgrunder.

Allmänt om information till försäkringstagaren

3 § Informationen skall vara skriftlig, avfattad på svenska samt klart och tydligt formulerad. Information får lämnas på annat språk om försäkringstagaren önskar det.

Allmänna råd

Vid gruppförsäkring och försäkring som grundar sig på kollektivavtal bör i fråga om hur informationen lämnas, hänsyn tas till de naturliga vägarna för information, t.ex. genom gruppföreträdaren. För konkurrensutsatta premiebaserade försäkringsavtal, t.ex. ITPK-försäkring, bör även informationen lämnas direkt till den försäkrade.

Information innan ett försäkringsavtal ingås

4 § Innan ett försäkringsavtal ingås skall försäkringstagaren ha informerats i de avseenden som anges i punkterna 1-15. Information behöver inte lämnas i den mån försäkringstagaren förklarar sig avstå från den.

Allmänna råd

Informationen bör lämnas så tidigt som möjligt.

I samband med att en individuell försäkringslösning erbjuds, bör individuellt utformad information lämnas till försäkringstagaren.

I den mån information som lämnas innan försäkringsavtalet ingås inte är individuellt utformad, exempelvis vid marknadsföring som vänder sig till en större krets, bör försäkringstagaren erbjudas möjligheten att på begäran få ytterligare information. Under alla förhållanden bör individuellt utformad information alltid lämnas senast i samband med att försäkringshandlingarna överlämnas till försäkringstagaren. För det fall försäkringshandlingarna innehåller all den individualiserade information som krävs, behöver sådan information inte lämnas särskilt.

1. Försäkringsgivarens namn och juridiska associationsform.

Allmänna råd

Om försäkringen marknadsförs eller förmedlas av annan än försäkringsgivaren, ställs särskilt höga krav på information om vem som är försäkringsgivare. Uppgiften bör ges en så tydlig utformning att det inte finns utrymme för missuppfattningar.

2. Huvudkontorets fullständiga adress och i tillämpliga fall den fullständiga adressen till den agentur eller den filial som ingår avtalet.
3. De förmåner och optioner som följer av försäkringsavtalet.

Allmänna råd

Informationen bör klargöra innebörden av premiegrunder för grundbunden försäkring. Om försäkringen baseras på betalning av upprepade engångspremier, bör det klargöras att ingen utfästelse kan göras om förmåner som motsvarar framtida premier. Detta bör även framgå vid illustration av den förmån som en antagen regelbunden betalning av engångspremier kan ge.

Information bör även lämnas för att i övrigt belysa den bundenhet som för försäkringstagaren kan följa av försäkringsavtalet t.ex. bundenhet på grund av återköpsbegränsningar.

Informationen bör genom en generell beskrivning klargöra värdet av försäkringen under försäkringstiden. För försäkring där försäkringsgivarens ansvarighet reduceras vid dödsfall (försäkring med livsfallsmoment) bör information lämnas om hur försäkringens värde ändras genom dödsfall.

4. Avtalets löptid.

Allmänna råd

Det bör klargöras om avtalet medger att försäkringstagaren får ändra utbetalningstidpunkt eller utbetalningstidens längd och vilka avgifter som kan komma att tas ut vid sådana ändringar. Såvitt gäller kostnadsuttag bör informationen avse de regler som är aktuella vid den tidpunkt informationen lämnas. Detsamma gäller sådana ändringsmöjligheter som redovisats för försäkringstagaren men som inte följer direkt av avtalet.

5. De påföljder som kan bli aktuella vid oriktig uppgift respektive utebliven premiebetalning.
6. De villkor som gäller för premiebetalning. Uppgift skall lämnas om premien för huvudförmån och, i tillämpliga fall, för tilläggsförmåner.

Allmänna råd

Information bör lämnas om principerna för hur bolagets drifts- och riskkostnader skall täckas. Om ett avtal t.ex. belastas med anskaffningskostnader vid utökningspremier bör information lämnas om detta. Om det finns en identifierbar premie för en förmån bör premien redovisas.

För fondförsäkring bör upplysas om att grunderna för beräkning av premie innehåller ramar för uttag av drifts- och riskkostnader och att faktiskt uttag kan variera inom dessa ramar.

7. Principer för hur återbäring beräknas och fördelas.

Allmänna råd

Information bör även lämnas om bolagets policy för kollektiv konsolidering genom att maximiv- och minimivå för den kollektiva konsolideringsgraden anges.

Vidare bör uppgift lämnas till försäkringstagaren om hur denne kan få information om bolagets kollektiva konsolideringsgrad.

8. Översiktliga uppgifter om vilka långsiktiga placeringsmål försäkringsbolaget fastställt för att täcka sina försäkringstekniska skulder, med angivande av fördelning på:

- a. aktier och andelar,
- b. fastigheter och lån mot säkerhet i fastighet,
- c. fastförräntade tillgångar och
- d. övriga placeringar.

Information skall lämnas om och i vilken omfattning tillgångar är bestämda eller betalbara i utländsk valuta. Om derivatinstrument enligt bolagets riktlinjer har en viktig roll vid kapitalförvaltningen skall information lämnas om utnyttjandet av dessa.

Allmänna råd

Informationen bör innehålla en summarisk redogörelse för de faktiska nettoplaceringar som gjorts under det senast redovisade verksamhetsåret samt aktuell fördelning av tillgångarna. Fastförräntade tillgångar bör redovisas med viss uppdelning på återstående löptid och emittent.

Motsvarande uppgifter som för skuldtäckningen bör även lämnas för kapitalförvaltningen totalt.

Denna punkt gäller dock inte för livförsäkringar som endast gäller för dödsfall och som meddelas för en tid av längst fem år eller mot en premie som är beräknad och bestämd för längst fem år i sänder. Den gäller inte heller för livförsäkringar som regleras genom kollektivavtal.

9. Principer för bestämning av återköpsvärde och fribrevsbelopp samt de villkor som reglerar hur försäkringens värde i övrigt kan disponeras.

10. I fråga om fondförsäkring, den eller de värdepappersfonder till vilka förmånerna kan knytas.

Allmänna råd

Information bör lämnas om fonder eller andra referensvärden till vilka förmåner är knutna enligt avtalet. Det bör framgå hur fondbyte sker och vilka

kostnader som därvid tas ut. Det bör vidare lämnas en redogörelse för de avgifter som försäkringsbolaget tar för att täcka driftskostnader och skatt, med fördelning på:

- a. avdrag från premien innan köp av andelar sker,
- b. eventuell skillnad i köp- och säljkurs för andelar och
- c. avdrag från fond- eller andelsvärdet.

Information bör också lämnas om att ytterligare kostnadsuttag kan göras för fondbolagets eller motsvarande instituts förvaltning av fonden samt om storleken av dessa förvaltningskostnader. Detta gäller dock endast i fråga om fonder som förvaltas av fondbolag som tillhör samma koncern som försäkringsbolaget, samt i fråga om andra fonder som försäkringsbolaget aktivt marknadsför.

11. I fråga om fondförsäkring, fondens huvudsakliga placeringsinriktning.

Allmänna råd

Informationen bör lämnas för fonder som förvaltas av fondbolag som tillhör samma koncern som försäkringsbolaget, samt för andra fonder som försäkringsbolaget aktivt marknadsför.

Informationen bör innehålla en redogörelse för de olika slag av tillgångar som fonden skall innehålla, t.ex. aktier, obligationer och likvida medel. Det bör framgå i vilket eller vilka länder som placeringarna skall göras, t.ex. Sverige, Europa eller Nordamerika. Informationen kan lämnas genom att fondbolagets informationsbroschyr överlämnas.

12. Försäkringstagarens rätt att säga upp försäkringsavtalet enligt 97 a § försäkringsavtalslagen (1927:77).

Allmänna råd

Informationen bör innehålla uppgift om dels de formella förutsättningarna för att uppsägningsrätten skall kunna göras gällande, dels hur försäkringstagaren skall gå till väga för att utnyttja uppsägningsrätten.

13. Huvuddragen av de skatteregler som gäller för aktuell försäkringstyp.

14. Sättet för handläggning av klagomål och tvist i fråga om försäkringsavtalet.

Allmänna råd

Information bör lämnas om möjligheten att få ett beslut omprövat av bolaget, av Livförsäkringens Villkorsnämnd eller av annan liknande nämnd. Information bör vidare lämnas om möjligheten att få en tvist prövad av Allmänna reklamationsnämnden och av allmän domstol.

Information bör vidare lämnas om möjligheten att få rådgivning på annat sätt, t.ex. genom Konsumenternas försäkringsbyrå. Slutligen bör information också lämnas om att en rättsskyddsförsäkring kan gälla även vid tvist med försäkringsbolaget.

15. För det fall svensk lag inte gäller för försäkringsavtalet skall det framgå vilket lands lag som skall tillämpas på avtalet eller, om parterna har frihet att välja lag, den lag som försäkringsgivaren föreslår.

Information under försäkringsavtalets löptid

5 § Under den tid som försäkringsavtalet gäller skall försäkringstagaren informeras i de avseenden som anges i punkterna 1-3.

1. Varje ändring av försäkringsgivarens namn, associationsform, adress till huvudkontoret och, i tillämpliga fall, adressen till den agentur eller den filial som ingått avtalet.
2. Uppgifter som avses i 4 § och som är av väsentlig betydelse för avtalet och vilka berörs av en beslutad ändring av försäkringsvillkoren eller i lagstiftning,
3. För grundbunden försäkring skall årlig uppgift lämnas om:
  - a. Garanterade förmåner och för försäkringen allokerad återbäring,
  - b. Uppgift om utvecklingen av försäkringens värde (tillgodohavande eller pensionskapital, inklusive allokerad återbäring). Allokerad återbäring skall anges till sitt belopp. Det skall framgå att den allokerade återbäringen inte är utfäst utan utgör en del av bolagets riskkapital och därmed ytterst kan användas för att täcka förlust i försäkringsrörelsen.

Om värdet vid återköp kommer att belastas med kostnader, skall aktuell storlek av dessa redovisas.

- c. Uppgift om de kostnader som har belastat försäkringens värde under den redovisade perioden.
- d. Uppgift enligt de informationskrav som uppställs i 4 § 8. Uppgiften skall vara grundad på senast fastställda årsredovisning.

Allmänna råd

Försäkringstagaren bör årligen även informeras i följande hänseenden.

Uppgift om till Finansinspektionen senast rapporterade kollektiva konsolideringsgrad bör lämnas.

Information bör lämnas om bolagets samlade driftskostnader, t.ex. i förhållande till förvaltad kapital enligt senaste fastställda årsredovisning, dvs. förvaltningskostnadsprocent i förvaltningsberättelsen enligt Finansinspektionens redovisningsföreskrifter.

För att försäkringstagaren skall få en möjlighet till överblick över sitt försäkringsskydd bör det framgå hur stor ersättning som skulle ha utbetalats vid dödsfall per redovisat datum, inklusive återbäring. I aktuella fall bör anges hur mycket återbäringen, med försiktiga antaganden, beräknas höja utbetalningen utöver det i försäkringsavtalet utfästa beloppet.

Det bör vidare framgå av informationen att försäkringsgivaren har möjlighet att ändra dödlighets-, kostnads- och ränteantaganden i återbäringsgrunderna.

Ikraftträdande

Denna författning träder i kraft den 1 maj 1998. Samtidigt upphör följande författningar att gälla:

1. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1995:30) om information rörande livförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring som meddelats som tillägg till sådan försäkring och
2. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1995:31) om information rörande livförsäkringsbolagens riktlinjer för placering av medel som används för skuldtäckning.

Claes Norgren

Helene Lindgren
(Konsumenträttsenheten)